

10

Tarih

Konu Özetli Soru Bankası

40
seans

NURAY ÇİL

MEB MÜFREDATINA UYGUNDUR

STRATEJİK KONU ÖZETLİ

TESTLER

ÜNİTE UYGULAMA TESTLERİ

AKILLI TAHTAYA UYUMLU

SORU SAYISI: 585

VIDEO
ÇÖZÜMLÜ
Mobil + Web
akilliogretim.com

BAŞLANGIÇ
DÜZEYİ

■ **OKYANUS BASIM YAYIN TİCARET A.Ş.**

Mevlana Mah. Sultan Vahdettin Cad. No: 4 B 34512 / Esenyurt - İstanbul

Tel: (0212) 572 20 00

Fax: (0212) 572 19 49

www.okyanusokulkitap.com

www.akilliogretim.com

■ Yayın Yönetmeni

Eyüp Eğlence

■ Yayın Editörü

Hatice Yasemin Güloğlu

■ Ders Editörleri

Burcu Atabey - Sıtkı Çelik - Merve Kartal

■ Akıllı Tahta Soru Çözümü

Furkan Özen

■ Dizgi ve Grafik

Okyanus Dizgi (Ş. Ş.)

■ Kapak Tasarım

Türk Mutfacı

■ Baskı Cilt

ÖRMAT Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.

■ Yayıncı Sertifika No : **49697**

Matbaa Sertifika No : **77186**

■ ISBN: **978-625-5636-13-3**

■ İstanbul

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Basım Yayın Ticaret Anonim Şirketine aittir. Kısım de olsa alıntı yapılamaz, metin ve sorular aynen veya değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Ön Söz

Sevgili Öğrencimiz,

Millî Eğitim Bakanlığının özellikle son yıllarda üzerinde durduğu hususlardan biri de değişen dünyanın gerektirdiği becerileri sağlayan, değişimin aktörü olacak öğrencilerin yetiştirilmesi için bütüncül ve yapısal bir dönüşüme ihtiyacın olmasıdır. Bu değişim ve dönüşüm süreçleri içerisinde "**TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ**" ile ortaöğretim müfredatları da değişmektedir.

Okyanus Yayıncılık lise grubu olarak hazırladığımız kitaplar, Millî Eğitim Bakanlığının "**TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ**" yeni müfredatına uymakla birlikte ÖSYM'nin son yıllarda sorduğu sorular incelenerek hazırlanmıştır.

40 Seans Serisini öğrencilerin zorlandığı derslerin üstesinden gelmesi için hazırladık. Zorlandığınız derslerdeki en önemli sorun temelinizin olmaması veya zayıf olmasıdır. İşte 40 Seans Serisi öğrenciye temelden öğretilip başarıya ulaşmayı hedeflemektedir. Dersleri özel ders mantığına uygun olarak 40 Seansa ayırdık. Her seansta önce konuyu özlü bir biçimde, mantık ve yoruma dayalı olarak hazırladık. Ardından Çözümü Örneklerle ve Öğrenci Sorularına yer verdik. Her seansın sonunda ise Testlere yer verdik.

Uzman yazarımız tarafından büyük bir özveriyle hazırlanan **10. Sınıf 40 Seans Tarih Soru Bankası** kitabının, sizlere yarar sağlayacağına gönülden inanıyoruz.

Yayın Yönetmeni

Eyüp Eğlence

Yazarın Sana Mesajı Var

Sevgili Öğrencimiz,

10. sınıf 40 Seans Tarih kitabını Millî Eğitim Bakanlığı'nın "**TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ**" çerçevesinde yeni öğretim programı esas alınarak hazırladık. 40 seansa ayırarak hazırladığımız kitapta her seansta; konu özetleri, harita ve görseller ile zorlandığın konuları kolayca öğreneceksin.

Her seansın sonundaki testlerle bilgini ölçebileceğin, öğrendiklerini pekiştirebileceksin. Uygulama testlerini ÖSYM soru tarzına uygun hazırladık. Uygulama testlerini çözerek üniversite sınavına yönelik bir prova yapmış olacaksın. Üniversite sınavını kazanmanın yolunun düzenli ve disiplinli bir çalışmadan geçtiğini aklından çıkarmadan bu kitabı yanından ayırmamanı tavsiye ederiz.

Gerek okuldaki derslerine destek olması gerek hedeflediğin üniversiteyi kazanma yolunda sana yardımcı olması için hazırladığımız bu kitapla çorbadaki tuzumuz olacağı için çok mutlu ve gururluyuz.

Başarıların daim, yolun hep açık olsun.

Nuray Çil

İÇİNDEKİLER

1. SEANS	1040 - 1299 YILLARI ARASINDA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ ASKERİ GELİŞMELER ..	6
2. SEANS	ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ	10
3. SEANS	HAÇLI SEFERLERİ	14
4. SEANS	TÜRKLERDE DEVLET VE ORDU TEŞKİLATI	18
5. SEANS	KARAHANLI VE GAZNELİ DEVLETLERİ	20
6. SEANS	BÜYÜK SELÇUKLULARDA DEVLET VE ORDU TEŞKİLATI	24
7. SEANS	TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ	28
8. SEANS	1040 - 1299 YILLARI ARASINDA TÜRKLERİN SOSYOEKONOMİK FAALİYETLERİ VE ŞEHİRLEŞME	30
9. SEANS	TÜRK - İSLAM MEDENİYETİNDE BİLİM, KÜLTÜR, EĞİTİM VE SANAT	34
10. SEANS	TÜRK - İSLAM BİLİM İNSANLARI	36
11. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NİN KURULUŞUNA DAİR FARKLI GÖRÜŞLER	50
12. SEANS	1299 - 1453 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN ANADOLU VE RUMELİ'DE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ SİYASİ GELİŞMELER	54
13. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE ORDU	58
14. SEANS	OSMANLI HUKUK SİSTEMİ	62
15. SEANS	OSMANLI TOPRAK SİSTEMİ	64
16. SEANS	İSKÂN VE İSTİMALET POLİTİKALARI	68
17. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NİN İLİM VE İRFAN GELENEĞİNİN OLUŞMASINDA ŞEHİR VE KURUMLARIN ETKİLERİ	70
18. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NİN İLİM VE İRFAN GELENEĞİNİN OLUŞMASINDA ŞAHSIYETLERİN ETKİLERİ	72
19. SEANS	II. MEHMET (FATİH) DÖNEMİ (1444 - 1446 / 1451 - 1481)	86
20. SEANS	II. BAYEZİD DÖNEMİ (1481 - 1512)	90

21. SEANS	I. SELİM (YAVUZ) DÖNEMİ (1512 - 1520)	92
22. SEANS	I. SÜLEYMAN (KANUNİ) (1520 - 1566)	94
23. SEANS	XVII. YÜZYIL OSMANLI - İRAN VE OSMANLI - LEHİSTAN İLİŞKİLERİ	98
24. SEANS	KAPİTÜLASYONLAR	100
25. SEANS	DENİZLERDEKİ GELİŞMELER	102
26. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE YÖNETİM	104
27. SEANS	OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI	108
28. SEANS	XV. VE XVI. YÜZYIL TAŞRA TEŞKİLATI	112
29. SEANS	OSMANLI DEVLETİ'NDE TOPLUMSAL YAPI	114
30. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE ORDU	116
31. SEANS	AVRUPALILARIN SÖMÜRGEÇİ POLİTİKALARI	118
32. SEANS	RÖNESANS	120
33. SEANS	REFORM	122
34. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE GERÇEKLEŞEN ÖNEMLİ YENİÇERİ İSYANLARI	124
35. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE GERÇEKLEŞEN CELÂLİ İSYANLARI	128
36. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE GERÇEKLEŞEN EYALET VE SUHTE İSYANLARI	130
37. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE GERÇEKLEŞEN İSLAHAT ÇALIŞMALARI	132
38. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE EKONOMİ	134
39. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE BİLİM	138
40. SEANS	1453 - 1683 YILLARI ARASINDA OSMANLI DEVLETİ'NDE EĞİTİM, KÜLTÜR VE SANAT ALANLARINDA ORTAYA ÇIKAN GELİŞMELER	142

1. SEANS | 1040 - 1299 YILLARI ARASINDA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ ASKERÎ GELİŞMELER

BİLGİ

Türkistan'dan Türkiye'ye (1040 - 1299)

Dandanakan Savaşı (1040)

Büyük Selçuklu Devleti, Oğuzların Üçok koluna ait Kınık boyundan Selçuk Bey tarafından kurulmuştur. Selçuk Bey'den sonra Oğuzların başına Arslan Yabgu geçmiştir. Selçuklulardan rahatsız olan Gazneli Devleti hükümdarı Sultan Mahmud, Arslan Yabgu'yu hile ile Kalincar Kalesi'ne hapsetmiş, Arslan Yabgu burada hayatını kaybetmiştir.

Beylerini kaybeden Oğuzların bir kısmı dağılırken diğerleri Tuğrul ve Çağrı Bey'in etrafında toplanmışlardır. Selçuklular, Gazneli Devleti ile yaptıkları Nesa (1035) ve Serahs (1038) savaşlarını kazanarak yaptıkları antlaşma ile devlet kurma yolunda önemli bir adım atmışlardır. Selçuklular kendilerine yurt bulmak için Gaznelilerle yaptıkları Dandanakan Savaşı'nı da (1040) kazanmışlardır.

Dandanakan Savaşı ile Gazneliler Devleti yıkılış sürecine girmiş, Büyük Selçuklu Devleti resmen kurulmuştur.

Pasinler Savaşı (1048)

Büyük Selçuklu Devleti Dandanakan Savaşı'ndan sonra Anadolu'nun fethi için akınlar düzenlemeye başlamışlardır. Şehzade Hasan'ın başında bulunduğu birlikler Bizanslılar tarafından mağlup edildi ve Şehzade Hasan şehit edilmiştir. Tuğrul Bey hem Şehzade Hasan'ın intikamını almak hem de gaza yapmak amacıyla İbrahim Yinal ve oğlu Mehmet komutasındaki orduyu Bizans üzerine göndermiştir. Adını savaşın gerçekleştiği Erzurum civarındaki Pasinler Ovası'ndan alan savaşı Selçuklular kazanmıştır. Savaş sonucunda Bizans ile diplomatik ilişkiler başladı ve İstanbul'da bir barış anlaşması yapılmış; buna göre Emeviler döneminde İstanbul'da yaptırılan ve harap bir vaziyette bulunan camii tamir ettirilerek tekrar faaliyete geçecek ve hutbede Abbasi halifesinin adı ile birlikte Selçuklu sultanı Tuğrul Bey'in de adının okunması sağlanmıştır.

Pasinler Savaşı Türklerin Bizans İmparatorluğu'yla yaptığı ilk savaş ve kazandığı ilk zafer olarak tarihe geçmiştir.

Malazgirt Savaşı (1071)

Tuğrul Bey'den sonra Sultan Alp Arslan'ın tahta geçmesiyle birlikte Anadolu seferleri yeniden hız kazandı. Alp Arslan, Ağustos 1064'de Ani Kalesi'ni fethetmiştir.

Ani Kalesi (Kars)

Hristiyanlar için kutsal bir yer olan Ani'nin fethinden sonra Abbasi Halifesi, Sultan Alp Arslan'a "Ebu'l-Feth" (fetihlerin babası) ünvanını vermiştir.

Bundan sonra Türk beyleri komutasında düzenlenen akınlarla Türk kuvvetleri Orta ve Güney Anadolu'yu baştanbaşa geçerek birçok şehri ele geçirmiştir. Bizans imparatoru Romen Diogenes (Romen Diyojen), Türkleri Anadolu'dan çıkarmak ve Selçuklu başkentine kadar ilerlemek amacıyla 13 Mart 1071'de İstanbul'dan hareket etti ve Malazgirt'e (Muş) ulaşmıştır. Sultan Alp Arslan bu sırada Mısır'daki Fatımi Devleti üzerine düzenlediği sefer nedeniyle Halep civarında bulunuyordu. Bizans ordusunun Anadolu'da ilerlediği haberini alınca o da ordusuyla birlikte Malazgirt önlerine gelmiştir.

Malazgirt Savaşı'nı tasvir eden tablo

BİLGİ

Savaşta esir düşen Bizans İmparatoru ile Sultan Alp Arslan arasında geçen görüşmeler sonucunda bir barış antlaşması yapılmıştır. Bu antlaşmaya göre Bizans İmparatoru bir buçuk milyon altın karşılığında serbest bırakılmış ayrıca Bizans'ın Selçuklulara yıllık vergi ödemesi ve gerektiğinde Bizanslıların Selçuklulara askerî yardımda bulunması kararlaştırılmıştır.

Malazgirt Savaşı'nın Sonuçları

- Anadolu'nun kapısı Türklere açılmış ve Anadolu'ya yoğun bir Türk göçü başlamıştır.
- Malazgirt Savaşı'nda başarı gösteren ve Anadolu'da fetihler yapan komutanlar, Anadolu'da ilk Türk beyliklerini kurmuşlardır.
- Anadolu Türk - İslam tarihi başlamıştır.

Miryokefalon Savaşı (1176)

Anadolu Selçuklu Devleti, Selçuklu Hanedanı'ndan Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından Bizans'tan aldığı İznik başkent olmak üzere kurulmuştur. Anadolu Selçuklu hükümdarları Anadolu'daki Türk varlığını güçlendirmek amacıyla devamlı Bizans üzerine seferler düzenlemiştir.

Türkleri Anadolu'dan atmak isteyen Bizans İmparatoru Manuel Komnenos, 1176'da Fransız, Alman, İngiliz, Sırp, Macar, Gürcü, Kıpçak ve Peçeneklerden destek alarak büyük bir orduyla harekete geçmiştir. Bizans ordusu yol boyunca salgın hastalıklar nedeniyle birçok kayıp vermiştir. Sultan II. Kılıçarslan, Bizanslıların zor durumda kaldığını görerek onlara barış teklifinde bulunmuş ancak İmparator Manuel bu teklifi reddetmiştir. Bunun üzerine Selçuklu ve Bizans orduları Miryokefalon yakınlarında karşı karşıya gelmiştir. Selçuklu askerleri ani bir baskın yaparak Bizans ordusunun büyük bölümünü dağıtmış, İmparator Manuel Komnenos geriye kalan askerleriyle direnmeyi denemiş başarılı olamamış ve Selçuklular büyük bir zafere imza atarak Miryokefalon Savaşı'nı kazanmıştır.

Miryokefalon Zaferi'ni tasvir eden tablo

Miryokefalon Savaşı'nın Sonuçları

- Türklerin Anadolu'dan atılamayacağı anlaşılmıştır.
- Anadolu'nun bir Türk yurdu olduğu ispatlanmıştır.
- Bizans savunmaya, Türkler taarruza geçmiştir.
- Avrupa kaynaklarında Anadolu için artık "Türkiye" tabiri kullanılmaya başlanmıştır.

Biyografi

II. Kılıçarslan (1113 - 1192)

Miryokefalon Savaşı'nda Bizans ordusunu ağır bir yenilgiye uğratmış ve Anadolu'nun bir Türk yurdu hâline gelmesine büyük katkı sağlamıştır.

Anadolu'da birçok han ve kervansaray yaptırarak ticaretin gelişmesini sağlamıştır. Denizcilik faaliyetlerinin gelişmesi için tersaneler yaptırmış, Konya'da kurduğu medreseler aracılığıyla ilmi ve sanatsal faaliyetlere katkıda bulunmuştur.

Vefatından sonra tahta kimin çıkacağı konusunda tartışmalar yaşanınca ülke topraklarını on bir oğlunun arasında paylaşmış ancak bu karar Türkiye Selçuklu Devleti'nin eski gücünü kaybetmesine neden olmuştur.

TEST 1

1. SEANS: 1040 - 1299 YILLARI ARASINDA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ ASKERİ GELİŞMELER

1. Aşağıdakilerden hangisi Büyük Selçuklu Devleti'ni kuran Oğuz boyudur?

- A) Kayı B) Kınık C) Bayat
D) Avşar E) Çepni

2. Selçuklular 1035 Nesa ve 1038 Serahs savaşlarında aşağıdaki devletlerden hangisiyle mücadele etmiştir?

- A) Moğollar B) Abbasiler C) Karahanlılar
D) Gazneliler E) Bizans

3. "Bizans İmparatoru Manuel, bu sefere Türkiye Selçuklu Devleti'ni yıkmak, Türkleri tamamen imha etmek veya Anadolu'dan atmak niyetiyle çıkmış bulunuyordu. Eğer bu zafer Bizans İmparatoru tarafından kazanılmış olsaydı, Türklerin devletlerini korumaları ve Anadolu'da tutunmaları mümkün olmayabilirdi. Daha doğrusu, Anadolu'daki Türk varlığının geleceği büyük bir tehlike içine düşebilirdi. Hatta Anadolu tamamen elden çıkabilirdi. Bütün bu durumları göz önüne alarak bir yargıya varmak gerekirse ---- Zaferi, Türkler için 'devlet ve vatan koruyan zafer' olarak tarihteki gerçek yerini ve değerini almıştır."

Tarihçi Salim Koca'nın Türk tarihi için önemini anlattığı savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pasinler B) Malazgirt
C) Miryokefalon D) Talas
E) Dandanakan

4. 1176 Miryokefalon Savaşı'yla, Bizans'ın Türkleri Anadolu'dan atma ümitleri son bulmuş, Batı kaynaklarında Anadolu artık "Türkiye" olarak anılmıştır.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisinin doğruluğu savunulamaz?

- A) Haçlı saldırıları sona ermiştir.
B) Türkler, Bizans'a karşı üstünlük sağlamıştır.
C) Miryokefalon Savaşı, Türk tarihinin dönüm noktalarından biri olmuştur.
D) Bizans, Türkler karşısında savunmaya çekilmiştir.
E) Anadolu'da Türk hâkimiyeti kesinleşmiştir.

5. Büyük Selçuklu Devleti Bizans'la yaptığı ilk savaş olan ---- Savaşı'ndan sonra ---- Savaşı'nı kazanarak Anadolu topraklarında yerleşmeye başlamıştır. Bizans, Türkleri Anadolu'dan atmak için Papa'dan yardım istemiş, Haçlı Seferleri bile Türkleri Anadolu'dan atamamıştır. 1176 yılında Bizans bütün gücüyle saldırmış ancak ---- Savaşı'nı kaybederek Anadolu'nun Türklere ait olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştır.

Yukarıdaki bilgilerin doğru bir şekilde tamamlanması için aşağıdaki boşluklara sırasıyla hangi savaşlar getirilmelidir?

- A) Pasinler - Malazgirt - Miryokefalon
B) Malazgirt - Dandanakan - Pasinler
C) Miryokefalon - Malazgirt - Dandanakan
D) Pasinler - Miryokefalon - Dandanakan
E) Dandanakan - Nesa - Miryokefalon

6. • Pasinler Savaşı
• Miryokefalon Savaşı
• Malazgirt Savaşı

Yukarıdaki savaşların ortak özellikleri ile ilgili,

- I. Türklerin galibiyet ile sonuçlanmıştır.
II. Anadolu hâkimiyeti için yapılmıştır.
III. Bizans ile mücadele edilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

1-B

2-D

3-C

4-A

5-A

6-E

1. Anadolu'nun Türk yurdu olmasında rol oynayan;
I. Pasinler,
II. Malazgirt,
III. Miryokefalon
savaşlarından hangileri Büyük Selçuklu Devleti
Dönemi'nde gerçekleşmemiştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Malazgirt Savaşı sonrasında Sultan Alp Arslan'ın emriyle Anadolu'da fetihler yapan Türkmen beyleri ele geçirdikleri bölgelere yerleşerek Türk beylikleri kurmuşlardır. Bu durumun aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenemez?

A) Anadolu'da Türk nüfusun artmasına
B) Anadolu Türk - İslam tarihinin başlamasına
C) Bizans'ın Doğu Anadolu'daki toprakların kaybetmesine
D) Anadolu siyasi haritasının değişmesine
E) Anadolu'nun tamamen Müslümanlaşmasına

3. Bizans, Gürcü ve Ermeniler'den oluşan büyük bir imparatorluk ordusuna karşı 1048 yılında Hasankale'de yapılan savaşta Selçuklu ordusu Bizans'a karşı muazzam bir başarı elde etmiştir. İbrahim Yinal ve oğlu Mehmed'in Anadolu'da yürüttüğü faaliyetler neticesinde birçok önemli kasaba ve şehirler ele geçirilmiş, çok değerli ganimetler elde edilmiştir. Savaş sonucunda Bizans ile diplomatik ilişkiler kurulmuş, Bizans imparatoru IX. Konstantin'in barış teklifi için gönderdiği heyet kabul edilmiş ve karşılık olarak barış tekliflerini konuşmak üzere İstanbul'a heyet gönderilmiştir. İstanbul'da yapılan barış neticesinde Emeviler Dönemi'nde İstanbul'da yaptırılan ve harap bir vaziyete dönmüş olan cami tamir ettirilerek tekrar faaliyete geçmesi sağlanmıştır.

Bu bilgiler, aşağıdaki savaşlardan hangisiyle ilgili yapılan bir araştırmada yer alabilir?

A) Köseadağ B) Pasinler C) Malazgirt
D) Miryokefalon E) Dandanakan

4. Tarih öğretmeni Kadir Bey "Böylece Büyük Selçuklu Devleti kuruluş sürecini tamamlamış Gazneliler Devleti ise zayıflayarak yıkılma sürecine girmiştir." şeklinde bir anlatım yapıyorsa aşağıdaki savaşlardan hangisinin sonuçlarından bahsettiği söylenebilir?

A) Pasinler B) Malazgirt C) Nesa
D) Serahs E) Dandanakan

5. Bizans Malazgirt Savaşı'ndan sonra mezhep ayrılığından dolayı iyi ilişkiler içinde bulunmadığı Avrupa'dan yardım istemiştir.

Buna göre,

I. Bizans askerî yönden zayıf düşmüştür.
II. Bizans mezhep değiştirmek istemiştir.
III. Bizans, Türkleri Anadolu'dan atmak istemiştir.
Yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

- 6.

Yukarıdaki kümelerde verilen bilgiler aşağıdaki savaşlardan hangisine aittir?

A) Dandanakan B) Talas C) Malazgirt
D) Pasinler E) Hittin

2. SEANS | ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

BİLGİ

Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri Haritası

Sultan Alp Arslan, Malazgirt Zaferi'nden sonra komutanlarını ödüllendirmiş ve onlara "kılıç hakkı" olarak savaştıkları bölgelerde beylik kurmalarına izin vermiştir. Bu beylikler zaman içinde hem birbirleriyle hem de Gürcüler, Haçlılar, Rumlar ve Ermenilerle savaşmışlardır. Birçoğu kurucularının adıyla anılan ilk beylikler, Anadolu'nun Türkleşmesinde etkili olmuştur. Bu beyliklerin fethettiği toprakların isimleri Türkçe isimlerle değiştirilmiş, Türk - İslam kültürü, bu beyliklerin inşa ettiği camiler, medreseler, hanlar, kervansaraylar ve şifahaneler yoluyla Anadolu'ya taşınmıştır.

Saltuklular

Ebu'l-Kasım Saltuk tarafından Erzurum ve çevresinde kurulmuştur. Anadolu'daki ilk Türk beyliğidir. Ermeniler ve Gürcülerle mücadele etmişlerdir. Erzincan'daki Mama Hatun Külliyesi, Erzurum Ulu Cami, Tepsi Minare Saltuklular Dönemi'nde inşa edilmiştir.

Mama Hatun Türbesi, Erzincan

Danişmentliler (1071-1178)

Danişment Gazi tarafından Sivas, Tokat, Kayseri ve çevresinde kurulmuştur. Anadolu'da hüküm süren en güçlü Türk beyliğidir. Haçlılarla savaşarak Anadolu'nun bir Türk yurdu olarak kalmasını sağlamışlardır. Anadolu'daki ilk medrese olan Yağıbasan Medresesi bu dönemde inşa edilmiştir.

Yağıbasan Medresesi, Tokat

Kahramanı Türk olan ve Anadolu'da meydana getirilmiş ilk kahramanlık destanı olan "Dânişmendnâme" Danişmend Gazi'nin kahramanlıklarını ve gazalarını anlatır.

Çaka Beyliği

Çaka Bey tarafından İzmir ve çevresinde kurulmuştur. Çaka Bey, Anadolu'daki ilk Türk denizcisi olarak ilk Türk donanmasını kurmuş, Bizanslılar ve Haçlılarla mücadele etmiştir. İzmir'i alan Bizanslılar beyliğe son vermiştir.

Mengücekliler

Mengücek Gazi tarafından Erzincan ve çevresinde kurulmuştur. Gürcüler ve Rumlarla mücadele etmişlerdir. Anadolu'daki ilk külliye olan Divriği Ulu Cami Külliyesi'ni inşa etmişlerdir.

Artuklular

Artuk Bey tarafından Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kurulmuştur. Hasankeyf, Mardin ve Harput merkezli olmak üzere üç kola ayrılmıştır. En uzun süre hüküm süren Anadolu beyliğidir. İlk taş kemerli köprü olan Malabadi Köprüsü, Artuklular tarafından inşa edilmiştir.

00D30DE5

1. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya yönelik fetih hareketlerin hızlanmasında;

- I. kılıç hakkı uygulamasına göre hareket edilmesi,
 - II. cihat ve gaza anlayışının benimsenmesi,
 - III. Anadolu'nun Türklerin yaşamasına uygun olması
- durumlarından hangileri etkili olmuştur?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

2. 26 Ağustos 1071'de Bizanslılar ile Büyük Selçuklu Devleti arasında yaşanan Malazgirt Savaşı'nın Selçuklu Devleti tarafından kazanılması Türk ve İslam tarihi açısından çok büyük sonuçlar doğurmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi Malazgirt Savaşı'nın sonuçlarından biri değildir?

- A) Anadolu'ya yerleşme amaçlı Türkmen akınları hız kazanmıştır.
- B) Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur.
- C) İslam dünyası üzerindeki Bizans baskısı ortadan kalkmıştır.
- D) Haçlı saldırıları son bulmuştur.
- E) Türklerin batıya ilerleyişi hız kazanmıştır.

3. Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan beylikler döneminde özellikle Doğu Anadolu'da Türk - İslam kültürü kalıcı olarak yer bulmuştur.

Bu duruma beylikler döneminde inşa edilen;

- I. medrese,
- II. kervansaray,
- III. imarethane

yapılarından hangilerinin katkısından söz edilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

4. Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin konu edildiği derste Metin Öğretmen öğrencilerine aşağıdaki bilgileri vermiştir.

- 1080 - 1178 yılları arasında hüküm sürmüştür.
- Sivas, Malatya, Kayseri, Tokat ve Amasya civarlarında hâkimiyet kurmuştur.
- Anadolu'daki en eski medreselerden olan Yağıbasan Medresesi'ni inşa etmiştir.

Metin Öğretmen'in hakkında bilgi verdiği beylik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Danişmentliler B) Çaka Beyliği
C) Saltuklular D) Mengücekliler
E) Artuklular

5. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türkmen boyları Doğu Anadolu'daki Bizans sınırına gönderilmiştir.

Bu durum;

- I. Bizans kalelerini ele geçirmek,
- II. akınlarla Bizans'ı yıpratmak,
- III. Anadolu'da kalıcı yerleşim sağlamak

amaçlarından hangilerini gerçekleştirmeye yöneliktir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

6. Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan Türk beyliklerinin Anadolu'nun Türkleşmesi için aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirdikleri söylenemez?

- A) Anadolu'nun fethine yardımcı olmuşlardır.
- B) Anadolu'da Türk - İslam eserleri yapmışlardır.
- C) Anadolu'daki yabancı tüccarlara ticari ayrıcalıklar tanımışlardır.
- D) Anadolu'daki yer isimlerini Türkçeleştirmişlerdir.
- E) Anadolu'yu Haçlı ve Ermenilere karşı korumuşlardır.

TEST 2

2. SEANS: ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

1. "Beylerim! Anadolu'da nereyi fethederseniz orası sizindir. Fethettiğiniz yerlerde beyliğinizi kurunuz."

Sultan Alp Arslan

Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin kurulduğu yerleri gösteren haritada Artuklular hangi numara ile gösterilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Mama Hatun Anadolu'daki bir beyliğin başına geçen ilk kadın yönetici olarak tarihe geçmiştir. Onun adına yapılan türbe, Emir Saltuk Kümbeti, Kale Cami, Tepsi Minare önemli sanat eserleri arasında yer alır.

Yukarıda hakkında bazı bilgiler verilen Türk Beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çaka Beyliği B) Mengücekliler
C) Saltuklular D) Danişmentliler
E) Artuklular

3. Anadolu'nun ilk medresesi sayılan ve tıp eğitimi verilen Yağıbasan Medresesi ile Kayseri Ulu Cami, Melik Gazi Kümbeti gibi Anadolu'ya önemli sanat eserleri bırakan Anadolu beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Artuklular B) Danişmentliler
C) Çaka Beyliği D) Saltuklular
E) Mengücekliler

4. İlk Anadolu Türk beylikleri,

- Anadolu'ya göç eden Türkmenlere toprak vererek yerleşmelerini sağladılar.
- Anadolu şehirlerinde birçok cami, türbe, medrese ve kervansaray inşa ettiler.
- Yaşadıkları yerlere Türkçe isimler verdiler.

Yukarıdaki bilgilere bakıldığında, Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri hakkında,

- I. Anadolu'da Türk ve İslam kültürünün gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.
- II. Türk kültürünü yaşatmak için çalışmışlardır.
- III. İmar ve iskân faaliyetlerinde bulunarak Anadolu'yu Türk yurdu hâline getirmeye çalışmışlardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

5. Türklerin Anadolu'ya yerleşmesinde;

- I. fethedilen yer fethedenin malıdır anlayışı ile hareket edilmesi,
 - II. Bizans'ta taht kavgalarının yaşanması,
 - III. Selçukluların Anadolu halkına hoşgörülü yaklaşması
- durumlarından hangilerinin kolaylaştırıcı etki yaptığı söylenebilir?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

6. I. Miryokefalon Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulmuşlardır.
II. Anadolu'daki yerleşim yerlerine Türkçe isimler vermişlerdir.
III. Haçlılara karşı mücadele etmişlerdir.
IV. Büyük Selçuklu Devleti tarafından yıkılmışlardır.
V. Türkiye Selçuklu Devleti'nin dağılması ile kurulmuşlardır.
Yukarıda ilk Türk beylikleri ile ilgili olarak verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II B) II ve III C) IV ve V
D) I, IV ve V E) I, II ve III

1-E

2-C

3-B

4-E

5-E

6-D

1.

Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu'nun siyasi haritası incelendiğinde aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anadolu'da Türk siyasi birliğinin bulunmadığı
- B) Türklerin Anadolu'da farklı isimlerle beylikler kurduğu
- C) Bizans'ın Anadolu'daki siyasi varlığının güçlendiği
- D) Türklerin denizcilik faaliyetlerine başlama imkânı bulduğu
- E) Anadolu'nun Türkleşmeye başladığı

2. Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'ya başlayan göçlerle kurulan beylikler döneminde Anadolu'da Türk - İslam eserlerinin yanında kiliseler de Hristiyan halka hizmet etmeye devam etmiştir.

Buna göre;

- I. Anadolu'da farklı dinlerin bulunduğu,
- II. hoşgörülü bir ortam olduğu,
- III. sosyal yapıların inşa edildiği

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Türklerin Anadolu'yu yurt edinmesiyle başlayan süreçte Anadolu'da yaptıkları mimari eserler büyük önem taşımaktadır. Bu eserlerden biri de UNESCO Dünya Miras Listesine giren Mengücekliler tarafından inşa edilen eserdir.

Yukarıda hakkında bilgi verilen mimari eser aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Divriği Ulu Camii
- B) Nesibe Hatun Şifahanesi
- C) Malabadi Köprüsü
- D) Yağıbasan Medresesi
- E) Mama Hatun Türbesi

4. Aşağıdakilerden hangisi Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin Türk tarihine yaptığı hizmetlerden biri değildir?

- A) Anadolu'da İslamiyet'i yaymaları
- B) Haçlılar ile mücadele etmeleri
- C) Anadolu'da Türk nüfusunu artırmaları
- D) Moğollarla savaşarak Anadolu'nun işgaline engel olmaları
- E) Anadolu'da pek çok Türk İslam eseri bırakmaları

5. Aşağıda verilenlerden hangisi Anadolu'da kurulan ilk beyliklerden değildir?

- A) Artuklular
- B) Menteşeoğulları
- C) Çaka Beyliği
- D) Mengücekliler
- E) Danişmentliler

6. Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulan I. Beylikler Dönemi'ndeki;

- I. Türkiye Selçuklu Devleti ile mücadele edilmesi,
 - II. Bizans ile Anadolu'da savaşlar yapılması,
 - III. Haçlılara karşı Anadolu'nun korunması
- gelişmelerinden hangileri Anadolu'nun Türk yurdu olmasını sağlamıştır?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. SEANS | HAÇLI SEFERLERİ

BİLGİ

1096 - 1272 yılları arasında, Avrupalı Katolik Hristiyanların, Papa'nın talebi ve çeşitli vaatleri üzerine Müslümanların elindeki kutsal topraklar üzerinde askerî ve siyasi kontrol kurmak için düzenledikleri akınlara "Haçlı Seferleri" denmiştir.

Haçlı Seferleri'nin Sebepleri

Dinî Sebepler

- Hristiyanlığın Kluni Tarikatı'nın kışkırtması ile Papa'nın talebi ile Müslümanların elindeki kutsal toprakları ele geçirmek

Siyasi Sebepler

- Kontların ve düklerin maddi çıkar sağlamak ve yeni topraklara sahip olmak istemesi

Ekonomik Sebepler

- İpek ve baharat yollarının Türk ve diğer Müslüman devletlerin elinde olması ve ele geçirilmek istenmesi
- İslam ülkelerinin zenginliğine karşılık Avrupa'nın fakirlik ve sefalet içinde olması

Haçlı Seferleri

Papa II. Urbanus 27 Kasım 1095'te Clermont Konsülü'nde Avrupa halklarına bir çağrı yaparak Haçlı Seferlerini başlatmıştır. Bu çağrının ardından Pierre L'ermite adlı bir keşiş, Avrupalıları Müslümanlara karşı kışkırtan konuşmalar yapmıştı. Binlerce kişilik bir halk kitlesini toplayan Pierre l'Hermite, Haçlılar adı verilen bu birlikle 1096'da İstanbul'a gelmiş ancak asıl orduları beklemeden yağma ve talan amacıyla İznik'e doğru ilerlemişlerdir. Bu başıbozuk ordu Drakon Suyu yakınlarında Sultan I. Kılıçarslan'ın kardeşi Kulan Arslan tarafından dağıtılmıştır.

I. Haçlı Seferi

Kontların, düklerin, şövalyelerin idaresinde, Alman, İngiliz, Norman ve Belçikalılar'dan meydana gelen büyük bir Haçlı ordusu, İstanbul'da toplanmıştır. Bunlar Türkler'den aldıkları yerleri Bizanslılar'a verecek, buna karşılık Bizans'tan erzak

ve mühimmat yardımı alacaklardı. 1096'da Anadolu'ya gelen Haçlı ordusu, uzun bir kuşatmadan sonra İznik'i almış ve Bizans'a teslim etmiştir. O sırada Malatya kuşatmasında olan Sultan I. Kılıçarslan, hemen geri dönmesine rağmen başkent İznik'i kurtaramadı ve geri çekilmek zorunda kalmıştır. Bundan sonra yollarına devam eden Haçlıları Eskişehir yakınlarında I. Kılıçarslan'ın ordusu karşılamıştı. Selçuklular, 1 Temmuz 1097'de Eskişehir yakınlarında yapılan Dorileon Savaşı'nda da kalabalık Haçlı ordusu karşısında başarısız olmuş ve Haçlıların Anadolu'dan geçişini engelleyememiştir. Haçlılar; Urfa ve Antakya'yı ele geçirerek buralarda kontluk kurarak Kudüs'e yönelmişlerdi. O sırada Fatimilerin elinde bulunan Kudüs, başarılı bir savunma yapılamadığı için Hristiyanların eline geçmiş ve burada Kudüs Krallığı kurulmuştur.

II. Haçlı Seferi

I. Haçlı Seferi sırasında kurulmuş olan ilk Haçlı devleti olan Urfa Kontluğu (1098 - 1144), yaklaşık elli yıl boyunca hâkimiyetini sürdürmüş ancak Musul atabeyi İmameddin Zengi 1144'te Urfa'yı fethedince yeni bir Haçlı seferi düzenlenmiştir. Kral III. Konrad idaresinde harekete geçen Alman Haçlı ordusu, Anadolu'ya gelerek Dorileon yakınlarında Sultan Mesut komutasındaki Türkiye Selçuklu ordusu ile savaştı. Bu savaşta ağır bir yenilgiye uğrayan Kral III. Konrad İznik'e kaçmak zorunda kalmıştı. Fransa Kralı VII. Louis (Lui) kumandasında Anadolu'ya gelen Fransız Haçlı ordusu, İznik'teki Alman Haçlıları ile birleşerek güneye ilerlemiş, hastalanan III. Konrad, Efes'ten İstanbul'a dönmüş ve oradan deniz yoluyla Kudüs'e gitmiştir. II. Haçlı Seferi'nde Hristiyanlar başarısız olmuştur.

III. Haçlı Seferi

Eyyubi Devleti hükümdarı Selahaddin Eyyubi 1187 yılında Hittin Savaşı'nda Kudüs Krallığı'nın ordusunu büyük bir yenilgiye uğrattıktan sonra kuşattığı Kudüs'ü ele geçirmişti. Avrupalılar, Kudüs'ü geri almak için yeni bir Haçlı seferi hazırlıklarına başlamışlardır. İngiltere Kralı Arslan Yürekli Richard ve Fransa Kralı II. Filip orduları III. Haçlı Seferi için ayrı ayrı yola çıkmıştır.

Bu sırada Alman İmparatoru Barbarossa da ordusuyla birlikte Macaristan üzerinden Bizans topraklarına gelmiş ve Çanakka- le Boğazı'ndan Anadolu'ya geçmiştir. Bu durumu haber alan Türkiye Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan, kendilerinden daha güçlü ve kalabalık olan Alman ordusuna ani baskınlar yaparak Haçlıların ağır kayıplar vermesini sağlamıştır.

BİLGİ

İngiliz ve Fransız donanmaları, Eyyubilerin hâkimiyetindeki Akka Limanını kuşatmış ve 12 Temmuz 1191'de ele geçirmiştir. Bu sefer sonunda Kıbrıs da Hristiyanların eline geçti. Kudüs'ü geri almak için düzenlenen III. Haçlı Seferi, bu hedefine ulaşmamıştır.

IV. Haçlı Seferi

1199'da Papa, Kudüs'ü Müslümanlardan geri almak için IV. Haçlı Seferi'ni resmen başlatmıştır. 24 Haziran 1203'te İstanbul'a gelen Haçlılar, Bizans Ortodoks Kilisesi'nden Katolik Roma Kilisesi'nin üstünlüğünü tanımasını istemiş, ayrıca Bizans'ın kendilerine ödemeyi vadettiği parayı da talep etmiştir. Bizans İmparatoru'nun bu istekleri geri çevirmesi üzerine Haçlı ordusu üç gün boyunca İstanbul'u yakıp yıkmış ve İstanbul'da Latin İmparatorluğu adıyla yeni bir devlet kurulmuştur. (1204). İstanbul'dan kaçan Bizans yöneticileri ise Trabzon, Epir ve İznik'te devletler kurmuşlardır. İznik Bizans Devleti, 1261'de İstanbul'u Haçlılardan geri almış ve buradaki Latin hâkimiyetine son vermiştir.

Diğer Haçlı Seferleri

Dördüncü Haçlı Seferi'nden sonra hazırlanan 5., 6., 7. ve 8. Haçlı Seferleri'nde Haçlılar; Mısır, Suriye ve Tunus üzerine seferler düzenlediler. Fakat bu seferlerin hiçbirisi amacına ulaşmamıştır.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları

Siyasi Sonuçları

- Yeni devletler kurulmuştur. (İznik Rum, Trabzon Rum Pontus, İstanbul Latin Krallığı).
- Binlerce senyör ve şövalye ölmüş; derebeyler eski güçlerini yitirmiş, feodalite zayıflamaya başlamıştır. Böylece merkezî krallıklar güçlenmeye başlamıştır.
- Türklerin Batı'ya doğru ilerleyişi bir süre için durmuştur.
- Bizans, Batı Anadolu'daki topraklarının bir kısmını ele geçirmiştir.
- Haçlılar ile yapılan savaşlar, İslam dünyasını Moğollar karşısında güçsüz bırakmıştır.

Ekonomik Sonuçlar

- Müslümanlarla Avrupalılar (Doğu - Batı) arasında ticari ilişkiler gelişmiştir.
- Marsilya, Cenova, Venedik gibi Akdeniz limanları önem kazanmıştır.

- Doğu'daki pek çok tarım ürünü ve meyveler Avrupa'da da yetiştirilmeye başlanmıştır.
- Avrupa'da, dış dünya ile ticaret yapan bir tüccar sınıfı oluşmaya başlamıştır.
- Haçlıların Anadolu ve Suriye'de yağmalama, yakıp yıkma ve insanları öldürmeleri sonucu İslam dünyası yoksullaşmıştır.

Dinî Sonuçlar

- Avrupa'da kilise ve din adamlarına duyulan güven azalmış, akılcı ve bilimsel düşünce gelişmeye başlamıştır.
- Türkler, Haçlılara karşı verdikleri mücadele ile İslam dünyasının sevgisini kazanmışlardır.
- Kilisenin baskısı azalmıştır.

Kültürel Sonuçlar

- Avrupalılar Müslümanlardan pusula, kâğıt, top, barut gibi yeni buluşlar öğrenmişlerdir. Bunun sonucunda Avrupa'da düşünce, bilim ve sanatta büyük ilerlemeler olmuştur.
- Bizans eserlerinin Avrupa'ya kaçırılması ile Avrupalılar antik İpek Çoğ kültürü ile tanışmıştır.

Kösedağ Savaşı (1243)

Türkiye Selçuklu sultanı Alaeddin Keykubat 1230 yılında Harzemşahlar'la yaptığı Yassıçemen Savaşı'nı kazanmış ve Türkiye Selçuklular ile Moğollar sınır komşusu olmuştur. Onun ölümünden sonra başa geçen II. Gıyaseddin Dönemi'nde siyasi, idari ve askerî açıdan büyük ölçüde zayıflamıştı. İdari yolsuzluklar, toprak ve vergi düzeninin bozulması göçebe hayatı süren Türkmen topluluklarını daha güç bir duruma sokmuştur. Baba İlyas, Baba İshak gibi önemli Türkmen şeyhleri halkı Selçuklu yönetimine karşı kışkırtarak bir isyan başlattı. Dinî ve ekonomik nedenlerden çıkan ve Babaîler İsyanı adı verilen bu isyanı devletin güçlkle bastırması, Selçukluların zayıfladığını gören Moğolları Anadolu'ya saldırma konusunda cesaretlendirmiştir.

II. Gıyaseddin Keyhüsrev babası Alaeddin Keykubat kadar tecrübeli ve kudretli bir hükümdar değildi. Daha önce hiç savaş yönetmemiş olan II. Gıyaseddin Keyhüsrev öncü kuvvetlerinin bozguna uğramasını mağlubiyet sanarak otağını ve hazinelerini yanına almadan geri çekilmiştir. Selçuklu ordusu hava kararına dek Moğol ordusuyla çarpışmaya devam etti. Gün aydınlanmadan Selçuklu askerleri de çadırlarını terk etmişlerdir. Moğollar da önce bu durumun bir hile olduğunu sanıp iki gün boyunca taarruza geçmemişlerdir. Nihayetinde Selçuklu ordusunu tamamen geri çekildiğini görmüş; Erzincan, Sivas ve Kayseri'ye kadar ilerlemişlerdir. Kösedağ Savaşı sonucunda Anadolu Selçuklu Devleti Moğollara ağır vergiler ödemeye mahkûm hâle gelmiştir.

TEST 1

3. SEANS: HAÇLI SEFERLERİ

1. I. Haçlı Seferi sonrasında Haçlılar İznik'i aldılar ve Bizans'a eski toprağını geri verdiler. Bizanslar, Selçuklulardan Anadolu'ya geri alma ümidine kapılarak 1176 yılında Türkiye Selçuklu Devleti'ne savaş ilan ettiler.

Bizans'ın Anadolu'yu geri alma ümidini kesin olarak sona erdiren gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pasinler Savaşı
- B) Malazgirt Savaşı
- C) Miryokefalon Savaşı
- D) II. Haçlı Seferi
- E) Köseadağ Savaşı

2. Aşağıdakilerden hangisi Haçlı Seferleri'nin siyasi sonuçlarındandır?

- A) Kiliseye ve din adamlarına duyulan güvenin azalması
- B) Haçlıların barut, kâğıt, matbaa, pusula gibi teknolojik gelişmeleri Avrupa'ya taşıması
- C) Ticaretin gelişmesi ile burjuva sınıfının ortaya çıkması
- D) Avrupa'da feodalite sisteminin zayıflayarak merkezî krallıkların güçlenmesi
- E) Akdeniz limanlarının önem kazanması

3. Aşağıdakilerden hangisi Haçlı Seferleri'nin nedenlerinden biri değildir?

- A) Kilisenin gücünün azalması
- B) Anadolu'nun Türkleşmeye başlaması
- C) Bizans'ın yardım istemesi
- D) Kutsal yerlerin alınmak istenmesi
- E) Doğu dünyasının zengin olması

4. 1230 yılında Türkiye Selçuklu Devleti ile Harzemşahlar arasında Yassıçemen Savaşı gerçekleşmiştir. Bu savaşın kazananı Türkiye Selçuklu Devleti olmasına rağmen Harzemşahların yıkılmasıyla Anadolu, Moğol istilasına açık hâle gelmiştir.

Buna göre verilen gelişme aşağıdaki savaşlardan hangisinin sebeplerinden biri olmuştur?

- A) Pasinler Savaşı
- B) Malazgirt Savaşı
- C) Dorilyon Savaşı
- D) Köseadağ Savaşı
- E) Katvan Savaşı

5. Hristiyan dünyasının ---- almak için yaptığı seferlere Haçlı Seferleri denir.

Yukarıdaki boşluk, aşağıdakilerden hangisi ile doldurulmalıdır?

- A) Kudüs'ü
- B) İstanbul'u
- C) Hicaz'ı
- D) Şam'ı
- E) Bağdat'ı

6. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılış sürecine girmesinin ve toprak bütünlüğünü kaybetmesinin en önemli nedeni olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

- A) Köseadağ Savaşı
- B) Moğol saldırıları
- C) Bizans'ın eski topraklarını geri almak istemesi
- D) Haçlı Seferleri
- E) Yassıçemen Savaşı

7. Aşağıdakilerden hangisi I. Haçlı Seferi'nin sonuçlarından biri değildir?

- A) Türkiye Selçukluları'nın, Batı Anadolu'da bazı şehirlerden çekilmek zorunda kalması
- B) İstanbul'da, Latin krallığının kurulması
- C) Türkiye Selçuklularında başkentin taşınması
- D) Türklerin batıya doğru ilerleyişinin bir süre durması
- E) Antakya, Urfa ve Kudüs'ün Hristiyanların eline geçmesi

8. Türkiye Selçuklu Devleti 1243 yılında Moğollarla yaptığı Köseadağ Savaşı'nı kaybetmiştir.

Bu gelişme;

- I. Anadolu'nun Moğolların hâkimiyetine girmesi,
 - II. Anadolu'da kurulan Türk siyasi birliğinin bozulması,
 - III. Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılma sürecine girmesi
- sonuçlarından hangilerine ortam hazırlamıştır?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

1-C

2-D

3-A

4-D

5-A

6-A

7-B

8-E

0A56098C

1. I. Köseadağ Savaşı
II. Yassıçemen Savaşı
III. Babaîler Ayaklanması
Türkiye Tarihi ile ilgili numaralanmış gelişmelerin kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?
- A) I, II, III B) II, III, I C) III, II, I
D) II, I, III E) I, III, II
2. I. Türkler karşısında Bizans'ın yardım istemesi
II. Kluni Tarikatı'nın faaliyetleri
III. Katolik Kilisesi'nin çalışmaları
Yukarıdakilerden hangileri, Haçlı Seferleri'nin dinî sebepleri arasında gösterilebilir?
- A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III
3. **Köseadağ Savaşı'nda Türkiye Selçuklu Devleti'ni yenerek Anadolu'nun büyük bir bölümünü kontrolü altına alan devlet aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Abbasiler
B) Memlükler
C) İlhanlılar
D) Bizans İmparatorluğu
E) Trabzon Rum İmparatorluğu
4. III. Haçlı Seferi'nin düzenlenme nedeni ---- Hittin Savaşı ile Kudüs'ü Haçlılardan geri almasıdır. Ancak Haçlılar amaçlarına ulaşamamışlardır.
Paragraftaki boşluğa aşağıdaki hükümdarlardan hangisi yazılmalıdır?
- A) Selahaddin Eyyubi'nin
B) I. Kılıçarslan'ın
C) I. Mesut'un
D) Sultan Alparslan'ın
E) Süleyman Şah'ın

5. **Haçlı Seferleri'nin aşağıdaki sonuçlarından hangisi Avrupa'nın doğrudan bilimsel ve kültürel açıdan gelişmesini sağlamıştır?**
- A) Merkezî krallıkların güç kazanması
B) Pusula, barut, kâğıt ve matbaanın Avrupa'ya götürülmesi
C) Kudüs'ün Müslümanların elinde kalması
D) Kilise ve Papa'ya olan güvenin sarsılması
E) Avrupalı tüccarların dış dünyaya açılması
6. Orta Çağ'ın en büyük siyasi ve askerî olaylarından biri de Haçlı Seferleri'dir.
Bu seferlerin başlamasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?
- A) Moğollarla, Türklere karşı ittifak yapılması
B) Bizans'ın yardım istemesi
C) Senyör ve şövalyelerin macera arayışına girmesi
D) Kluni tarikatının halkı kışkırtması
E) Doğu ticaret yollarının Müslümanların elinde olması
7. Moğolların Türkistan'ı istila etmeye başlaması üzerine Anadolu'ya göç eden Türkmenlerin Türkiye Selçukluları tarafından kontrol altına alınamaması toplumsal dengeyi bozmuştur.
Bu durumun aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenebilir?
- A) Haçlı Seferleri'nin başlamasına
B) Yassıçemen Savaşı'nın yapılmasına
C) Bizans'ın bir kısım Anadolu toprağını geri almasına
D) Babaîler İsyanı'nın çıkmasına
E) Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılmasına

4. SEANS | TÜRKLERDE DEVLET VE ORDU TEŞKİLATI

BİLGİ

751 yılında Araplar ve Çinliler arasında gerçekleşen Talas Savaşı'ndan sonra Türk topluluklarının İslamiyet'i kabul etme süreci hızlanmıştır. IX. yüzyıldan itibaren büyük topluluklar hâlinde Müslüman olan Türkler, X. yüzyılda ilk Türk - İslam devletlerini kurmaya başlamıştır. Asya Hun Devleti'yle temeli atılıp Göktürk, Uygur ve Avrupa Hun devletlerinde güçlendirilen Türk devlet teşkilatı, farklı zaman ve coğrafyalarda kurulan Gazneli, Büyük Selçuklu, Türkiye Selçuklu gibi Türk - İslam devletlerinde de devam ettirilmiştir.

- İslam öncesi kurulan Türk devletlerinde yönetme yetkisinin Tanrı'dan geldiğine inanılır buna da "kut" denmiştir. Kut anlayışına göre devletin kurucuları ve yöneticileri Tanrı'nın kut verdiği bir soya mensup olmalıydı. Kağanı Gök Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olarak gören bu anlayış, Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra hükümdarlara da verilen bir lakap olan "zillullah fi'l-arz (Allah'ın yeryüzündeki gölgesi)" anlayışına dönüşmüştür.
- İlk Türk devletlerinde hükümdarlar; Kağan, Han, Hakan, Yabgu, Tanhu, Şanyü, İlteber, İdikut, Erkin, İlteriş gibi ünvanlar kullanmışlardır. İslamiyet'in kabulünden sonra Emir, Sultan, Melik gibi ünvanlar kullanılmaya başlanmıştır.
- Türk devletlerinde hükümdarlık alametleri otağ, örgin (taht), yay, nevbet (davul), bayrak, tuğ - sancak, buyruk (yarlığ), sorguç (kotuz) iken İslamiyet ile birlikte hutbe, çetr, tıraz, hilat eklenmiştir. İslamiyet'le birlikte görülen ilk değişme, hükümdarların halife tarafından onaylanması zorunluluğu olmuştur. Halife menşur göndermiş, hutbe halife adına okunmuş ve paralarda halifenin adına yer verilmiştir.
- İlk Türk devletlerinde kağanın gücü ve yetkisi Türklerin sözlü hukuk kuralları olan "töre" çerçevesinde sınırlandırılmıştır. Töreye göre kağanlar halkına zulmeder, adil olmayan kararlar verir ya da devleti kötü yönetirse tahttan indirilmiştir. İslamiyet'in kabulünden sonra devlet yönetiminde törenin yanı sıra dinî esaslara dayalı şeri kuralları da etkili olmaya başlamıştır.

- Türklerde ülke, doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılarak yönetilmiştir. İkili teşkilat olarak adlandırılan uygulama ile yönetimin kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Türk - İslam devletlerinde toprak sistemindeki düzenlemelerle, merkez teşkilatı ve taşra teşkilatı yönetimi ortaya çıkmıştır.
- İlk Türk devletlerinde, devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı büyük meclise kurultay (toy, kengeş) denmiştir. Bu meclis belli zamanlarda toplanarak devletin önemli konularını görüşülüp karara bağlanmıştır. Meclise asker ve sivil tüm yöneticilerle boy beyleri ve tabi kavimlerin yöneticileri katılırdı. Kurultay üyelerine toygun denmiştir. Kurultay, kağanın seçimi veya görevden alınmasında da etkili olmuştur. İslamiyet'in kabulü ile devlet işlerinin görüşüldüğü divanlar kurulmuştur.
- İslamiyet'in etkisi ile bazı idari kavramlarda da değişiklikler olmuştur. Örneğin devlet anlamına gelen "il" kelimesinin yerine "mülk" kelimesi kullanılmaya başlanmıştır.
- Türkler Müslüman olduktan sonra İslam'ın hem koruyuculuğunu üstlenmiş hem de yayılmasını sağlamıştır. Türklerin "cihan devleti kurma" mefkûresi ile İslam'daki "İ'lâ-yı kelimetullah (tevhit inancını yüceltme)" hedefi birleşince savaşlar gaza ve cihat anlayışı doğrultusunda yapılmaya başlanmıştır. Böylece Türkler sadece bir cihan devleti kurma değil, aynı zamanda "nizam-ı âlem"i sağlama sorumluluğunu da üstlenmiştir.
- Türklerde ilk düzenli ordu Asya Hun hükümdarı Mete Han tarafından kurulmuştur. Mete Han orduyu onluk, yüzlük, binlik ve on binlik bölümlere ayırmış; her bölümü bir komutana bağlamıştır. Türkler savaşlarda 'Hilal - Turan' taktiğini kullanarak düşmanlarını mağlup etmişlerdir. Türk - İslam devletlerinde "Gulam sistemi" de orduya asker temini için kullanılmıştır.
- Türk devletlerinin sınırları geliştikçe kendilerinden önceki Türk - İslam devletlerindeki uygulamaları zamana göre geliştirmişlerdir. Glam sistemine benzeyen bir sistem Osmanlılarda I. Murat Dönemi'nde kullanılmaya başlanmıştır.
- Türk İslam devletlerinden olan Türkiye Selçukluları üç tarafı denizlerle çevrili bir coğrafyada kurulmanın etkisiyle donanma kurmuşlardır.

1. İlk Türk devletlerinde hükümdarın devleti idare etmek üzere Gök Tanrı tarafından görevlendirildiğine inanılırdı. **İslamiyet'le birlikte Allah'ın nasibi veya takdiri olarak sürdürülen bu anlayışın İslam öncesi Türk devletlerindeki adı aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Kut B) Kurultay C) Töre
D) Gaza E) Divan

2. Öğrencilerine "Türklerin İslamiyet'i kabulü ile birlikte kullandığı ünvanlarda değişiklik olmuştur." diyen Emre Öğretmen'in;

I. emir,
II. hakan,
III. sultan

ünvanlarının hangilerinden bahsettiği söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III
D) II ve III E) I, II ve III

3. Türk - İslam devletlerinde hükümdarların, tahta çıkınca Abbasi halifesinden hükümdarlık fermanını (menşur) almalarında;

I. cihat ve gaza anlayışı ile hareket etmek,
II. Türk - İslam dünyasında itibar ve nüfuzlarını artırmak,
III. hükümdarlıklarına meşruluk kazandırmak
alanlarından hangilerinde etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

4. Türk İslam devletlerinde;

I. hutbe okutulması,
II. para bastırılması,
III. orduya komutanlık etmesi

uygulamalarından hangileri hükümdarlığın ilan edildiğinin resmî göstergesidir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

5. İlk Türk İslam devletlerinde askerî teşkilat ve Türk devlet geleneği İslam kültürü ile kaynaşarak orijinal bir karaktere bürünmüştür. Karahanlılar ile başlayıp Gaznelilerle devam eden Türk İslam kültürünün kaynaşması Büyük Selçuklular ile olgunluğa erişmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde İslam kültür ve medeniyetinin etkisinden söz edilemez?

A) Hükümdarların Sultan ünvanını kullanmaları
B) Devlet meselelerinin divanda görüşülmesi
C) Hükümdarların tahta çıktığında hutbe okutması
D) Hukuk sisteminin şeri esaslara göre düzenlenmesi
E) Törenin hükümdarın yetkilerini sınırlandırması

6. İslamiyet öncesi Türk devletlerindeki;

I. toprak mülkiyetinden kaynaklı sosyal sınıflaşmanın olmaması,
II. devletin, hükümdar ailesinin ortak malı olarak kabul edilmesi,
III. devletin, töre denilen hukuk kurallarına göre idare edilmesi

durumlarından hangileri İslamiyet'in kabulünden sonra kurulan Türk devletlerinde de görülmüştür?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

BİLGİ

Karahanlılar

Bilge Kül Kadir Han tarafından Batı Türkistan'da kurulan ilk Müslüman Türk devletidir. 840 ile 1212 tarihleri arasında Türkistan ve Mâverâünnehr'de hâkimiyet kurmuşlardır. Satuk Buğra Han zamanında İslamiyet'i kabul etmişlerdir. Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han, Müslüman olduktan sonra Abdülkerim ismini almıştır.

Uygur alfabesini kullanan Karahanlılar'ın resmî dilleri Türkçedir. Resmî dillerinin Türkçe olması ulusçu kimliklerini koruduklarının en önemli kanıtıdır. Türk - İslam tarihinin ilk edebî eserleri Karahanlıların ürünleridir. Devlet adamları eğitim öğretime önem vermiş, bilimin gelişmesine katkıda bulunmuştur. İlk Türk - İslam medreselerini kurmuşlardır.

Devletin zayıflaması ile siyasî yönden Doğu Karahanlı ve Batı Karahanlı olarak ikiye ayrılmışlardır. Doğu Karahanlı Devleti'ne Moğollar, Batı Karahanlı Devleti'ne Harezmşahlar son vermiştir.

Gazneliler

Alp Tegin tarafından başkent Gazne şehri olmak üzere temelleri atılan devlet; Horasan, Afganistan coğrafyasında kurulmuştur. Adını kurulduğu yerden alan Türk - İslam devletidir. Gazne Devleti'ne en parlak dönemini yaşatan hükümdar Sultan Mahmut'tur. Sultan Mahmut, Hindistan'a 17 büyük sefer düzenleyerek, İslamiyet'in yayılması için büyük hizmet vermiştir. Sultan Mesut Dönemi'nde 1040 tarihinde Çağrı ve Tuğrul Beylerin komutasındaki Selçuklu ordusuna Dandanakan Savaşı'nda ağır bir yenilgiye uğramış, yıkılma sürecine girmiştir. Devlete 1187 yılında Gurlular son vermişlerdir.

Gazneliler, çok uluslu bir yapıya sahip olduklarından imparatorluk özelliği göstermişlerdir. İran dili ve edebiyatı Gazne sarayında üstün bir seviyeye ulaşmıştır. Firdevsî, İran millî destanı olan *Şehnâme*'yi Sultan Mahmud'a takdim etmiştir. Birunî'nin "Âsar-ı Bakıyye" adlı eseri Arapça olarak yazılmış olup Gazneli tarihi için en önemli eserdir.

Karahanlı ve Gaznelilerin Devlet Yapıları

Karahanlılar Dönemi, İslamiyet öncesi Türk kültüründen İslami kültüre geçişin ilk halkasıdır. Bu nedenle Türk - İslam kültür birleşmesinin başlangıcı olarak Karahanlılar Dönemi kabul edilmiştir. Türkistan'daki İslamiyet öncesi Türk devletlerinde uygulanan veraset sistemi, Karahanlılar'dan başlayarak diğer Türk - İslam devletlerinde de devam ettirilmiştir.

Bu sisteme göre devlet hanedanının ortak malıydı ve verasetin kan yoluyla aktarıldığı görüşüne dayanan kut inancına göre hanedanın erkek üyeleri tahta çıkma konusunda eşit haklara sahip olmuştur.

- Türk - İslam devletlerinde hükümdarlar, saltanatları tasdik edildikten sonra dönemin Abbasi halifelerinin kendilerine verdiği ünvan ve lakapları kullanmıştır. Karahanlı hükümdarları Han, Hakan, Arslan han, İlig han ünvanlarını kullanmışlardır. Gaznelilerde ise Sultan ve Emir ünvanları kullanılmıştır.

Gazneli Mahmut Türk İslam devletlerinde "Sultan" ünvanını kullanan ilk hükümdardır.

İslamiyet'in kabulü ile görülen bir değişiklik de hükümdarlık alametleridir.

Eskiden beri devam edenler	İslami Dönem'de eklenenler
Otag, taht, tuğ, sancak, otağ, nevbet (davul), ok ve yay	Saray, hutbe, çetr, tiraz, hilat, menşur, tevki ve tuğra, para bastırmak

- Türk - İslam devletlerinde saray hem hükümdarın oturduğu hem de devletin yönetildiği yerd. Sarayı ve hükümdarı korumak ve saray hizmetlerini yürütmekle görevli birçok hizmetli bulunmaktaydı. Hükümdarın oturduğu başkent dışındaki topraklar "taşra" olarak teşkilatlandırılmıştır.
- Karahanlılar, yönetimde ikili teşkilat sistemini uygulamaya devam etmiştir. Bu durum, devletin eski Türk devlet geleneğinin devam ettiğini göstermektedir.
- Hükümdardan sonra en yetkili kişi vezirdir. Vezire;
 - Karahanlılarda "yuğruş"
 - Gaznelilerde "hâce-i buzurg" denmiştir.
- İlk Türk devletlerinde siyasi, askerî, iktisadi ve kültürel meselelerin karara bağlandığı kurultay, Türk - İslam devletlerinde "divan" adını almıştır. Karahanlılar Dönemi'nde kurulan Meclis-i Âlî'yi vezir (yuğruş) yönetmiştir. Gazneli Devleti zamanında kurulan Divan-ı Vezaret'in başında ise hace-i buzurg denilen vezir görev yapmıştır.

BİLGİ

Büyük divana bağlı alt divanlarda devlet işleri görüşülürdü:

Karahanlılar	Gazneliler
Divan-ı Tuğra (İnşa) Devletin iç ve dış yazışmalarıyla ilgilenen divandır.	Divan-ı Risalet İç ve dış yazışmaları yöneten divandır.
Divan-ı İshraf Devletin mali ve idari işlerini denetleyen divandır.	Divan-ı İshraf Devletin gizli haber alma daire- si gibi çalışmakla birlikte, mali işlerinin denetimini de yapardı.
Divan-ı Arz Ordunun genel işlerini yürüten divandır.	Divan-ı Arz Bu divan, askerlik işlerini yürütürdü.
Divan-ı İstifa Mali işlerden sorumlu divandır.	Divan-ı İstifa Mali işlerden sorumlu divandır.

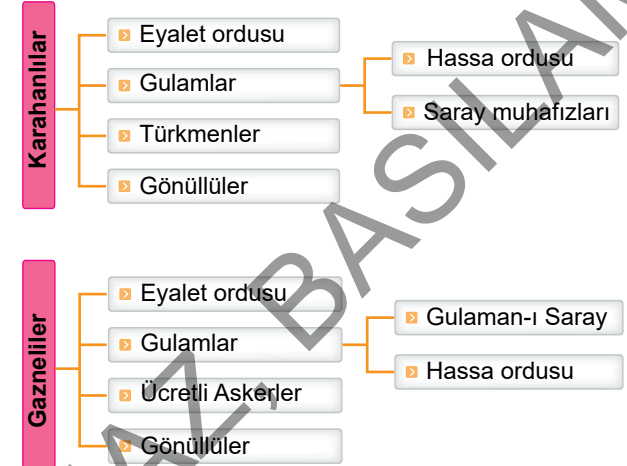
- "Hatun" kelimesi Hunlardan beri hükümdarın karısının kullandığı resmî bir ünvan olmuştur. Eski Türklerde hatunlarında devlet yönetiminde söz sahibi oldukları görülmüştür. Eski Türk geleneklerinin tesirinin güçlü bir şekilde hissedildiği Karahanlı Devleti'nde de hakandan sonra en yetkili kişi hatun olmuştur. Karahanlı sarayında hatuna kunçuy veya kunçuy hatun da denilmiştir. Hatunlar genellikle sarayın özel bölümü olan haremın düzenleyicisi olmakla birlikte kurultay ve toylara katılan da bir kişidir. Hatunların devlet makamında ve yönetim de etkili olmaları siyasi hayatta kadınların da etkin olduğunu ve Karahanlı Devletinde kadının eski Türk devletlerindeki şekliyle varlığını devam ettirdiğini göstermektedir. Hatunlar hükümdarın yokluğunda devletin yönetiminde görev almışlardır.

Karahanlı ve Gazneli Ordu Teşkilatı

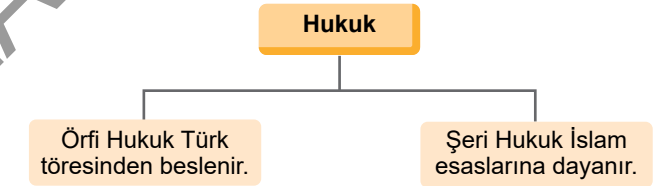
Türkler, ordu - millet olma özelliğini İslamiyet'in kabulünden sonra da devam ettirmiştir. Türk - İslam devletlerinde ordular, ilk kez Asya Hun Hükümdarı Mete Han tarafından oluşturulan onlu sisteme göre yönetilmiş ve sefer esnasında bu ordulara hükümdarlar kumandanlık etmiştir. Başta Karahanlı, Gazneli ve Selçuklu olmak üzere Türk - İslam devletlerindeki ordu teşkilatları genellikle büyük ölçüde Türklerden oluşturulmuştur. Bununla birlikte Karahanlılar dışındaki diğer Türk - İslam ordularında farklı etnik gruplara mensup askerler de görev yapmıştır. Özellikle Gazneli ordusu güçlü bir askerî teşkilata sahipti. Bu ordunun asıl gücü Türklerden oluşan ve sarayda gulam olarak yetiştirilen hassa ordusundan geliyordu. Başta Karahanlı, Gazneli ve Selçuklu olmak üzere Türk - İslam devletlerindeki ordu teşkilatları genellikle büyük ölçüde Türklerden oluşmuştur. Bununla birlikte Karahanlılar dışındaki diğer

Türk - İslam ordularında farklı etnik gruplara mensup askerler de görev yapmıştır.

- Karahanlılar Dönemi'nde saray muhafızlarına "turgak" ve "yatgak" denmiştir.

- Türk - İslam devletlerinde adalet örfi ve şeri olmak üzere iki temele dayanmıştır.

Şeri hukukun kaynakları Kur'an-ı Kerim, Sünnet, İcma ve Kıyas'tır.

Kullanıldıkları Alan:

- Evlenme
- Boşanma
- Miras
- Maliye

Örfi hukuk kuralları ise Hun, Kök Türk ve Uygur kanunları ile Oğuz gelenekleri yani eski Türklerden gelen törelerden oluşmuştur.

Kullanıldıkları Alan:

- Yönetim
- Askerlik

Türk İslam devletlerinde şeri davalara kadı, örfi davalara da emir-i dâd bakmıştır. Şerî hukuk davalarının başındaki görevliye kâdıkudât adı verilir, kadınların verdiği kararlara itiraz edilmesi durumunda, İslami bir kurum olan Mezâlim Divanı'na (Divan-ı Mezâlim) başvurulmuştur.

TEST 1

5. SEANS: KARAHANLI VE GAZNELİ DEVLETLERİ

1. Karahanlılar'da Divan Gazneliler'de Divan
- ?
- Divan-ı Vezaret
- Yukarıda verilen diyagramda soru işareti yerine aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
- A) Yuğruş B) Kurultay
C) Meclis-i Âli D) Divan-ı Mezalim
E) Divan-ı Saltanat

2. Aşağıdakilerden hangisi Türklerin İslamiyet'e geçmesi ile birlikte kullanmaya başladığı hâkimiyet sembollerinden biridir?
- A) Nevbet B) Tiraz C) Otağ
D) Tuğ E) Ok ve yay

3. Karahanlıların aşağıdaki özelliklerinden hangisi Türk tarihi için bir ilk olma özelliği taşımaktadır?
- A) Hükümdarlarına "han" ünvanı vermeleri
B) Ülke yönetiminde ikili teşkilat sistemi kullanmaları
C) Ordu'da onlu sistem kullanmaları
D) Yerleşik hayata geçmeleri
E) Türk - İslam edebiyat dönemini başlatmaları

4. Türkler, Müslüman olduktan sonra eski Türk gelenekleri ile İslami kuralları birleştirip kaynaştırarak yeni bir devlet tipi oluşturmuştur.
- Buna göre;**
- I. cihan hâkimiyeti düşüncesi,
II. veraset sistemi,
III. şeri hukuk
- unsurlarından hangileri eski Türk devlet geleneğinin devam ettirildiğinin göstergesidir?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

5. Gazneli Devleti ile ilgili olarak verilen,
- I. Hükümdarları "sultan" ünvanı kullanmıştır.
II. Millî kimliklerini korumuşlardır.
III. İlk Müslüman Türk devletidir.
- bilgilerden hangileri yanlıştır?
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

6. Gaznelilerde; resmî dil Arapça, bilim dili Farsça olmuştur. Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?
- A) İran kültüründen etkilenmişlerdir.
B) Farklı kültürler bir arada yaşamıştır.
C) Kuruldukları coğrafyadan etkilenmişlerdir.
D) Benliklerini kaybetmişlerdir.
E) Çok uluslu bir yapıya sahiptirler.

1-C

2-B

3-E

4-C

5-E

6-D

0AD20EF9

1. Batı Türkistan'da İslam'ı kabul eden ilk devlet olan Karahanlı Devleti'nde görülen;
- hükümdarların han, hakan, ilig gibi ünvanlar kullanmaları,
 - ikili teşkilat sistemini uygulamaları,
 - Uygur alfabesini kullanmaları
- özelliklerinden hangileri millî bir yapıya sahip olduklarını gösterir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

2. I. İkili teşkilatla yönetilmiştir.
II. Kut anlayışına dayalı veraset sistemi uygulanmıştır.
III. Çetr, hilat, tıraz gibi hükümdarlık sembolleri kullanmıştır.
Karahanlı Devleti ile ilgili verilen gelişmelerden hangileri İslamiyet öncesi Türk devlet geleneğinin devam ettiğini kanıtlamaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

3. Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra İslam'ın kural ve geleneklerini mevcut sistemlerle sentezlemişlerdir.

Bu duruma kanıt olarak;

- şer'i hukuk ve örfi hukuku bir arada kullanmaları,
 - resmî dil olarak Türkçe kullanmaları,
 - orduda gulam sistemini uygulamaları
- özelliklerinden hangileri gösterilebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

4. Türk İslam devletlerine ait aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- Sultan ünvanını kullanan Türk hükümdarı Gazneli Mahmut'tur.
- Türkler Talas Savaşı'ndan sonra topluluklar halinde Müslüman olmuştur.
- Kut anlayışı İslamiyet'le birlikte "Allah'ın nasibi veya takdiri" olarak kabul edilmiştir.
- İslamiyet'i kabul eden ilk Türk hükümdarı Satuk Buğra Han'dır.
- İslamiyet'le birlikte veraset sistemi değişikliği uğramıştır.

5. Aşağıdakilerden hangisi Gazneli ordusunda yer alan askerî birliklerden biri değildir?

- Türkmenler
- Gönüllüler
- İkta askerleri
- Hassa ordusu
- Gulamlar

6. İlk Türk - İslam devletlerinde görülen aşağıdaki uygulamalardan hangisinin İslamiyet'in etkisiyle oluştuğu savunulamaz?

- Ülkenin hanedan üyelerin ortak malı sayılmasının
- Adalet sisteminde şeri hukuk kurallarının konulmasının
- Mimari alanda türbe ve minare yapımının başlanmasının
- Devleti yönetenlerin sultan ünvanı almasının
- Halifeden menşur alınmasının

7. İlk Türk - İslam devletlerinde hukuk örfi ve şeri olmak üzere ikiye ayrılırdı. İlgili alanlarına göre kurulan mahkemelerdeki davalara bakan görevliler de farklıydı.

Aşağıdakilerden hangisi ilk Türk - İslam devletlerinde örfi mahkemelerin baktığı dava konularındandır?

- Evlenme
- Askerî
- Boşanma
- Miras
- Maliye